

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МОДЕЛЮВАННЯ У ВИХОВАННІ ЦІННОСТЕЙ

Капустіна Олена Ігорівна,

викладач теорії та методики дошкільної освіти,

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

В умовах трансформацій системи освіти в Україні, підвищення вимог до педагогів, які повинні володіти не лише міцними професійними знаннями, але й відповідними моральними якостями, існує потреба у визначенні ефективних шляхів підготовки фахівців галузі освіти в сучасних умовах розвитку суспільства. Саме тому важливим компонентом підготовки фахівців галузі освіти є процес виховання цінностей.

Розуміння цінностей змінювалося з часом, що змушувало переглядати пріоритети в освіті.

А. Харківська зазначає: «Упровадження системного підходу та інновацій в контексті сучасних ринково-економічних відносин сприяє постійному перетворенню та вдосконаленню системи освіти. Але змінюється не лише система, а й цілі освіти» [6, с. 34].

Для реалізації цілей у сучасній освіті впроваджуються педагогічні моделі в освітній процес. Педагогічна модель представляє, відображає основні компоненти педагогічної системи в сукупності її взаємозв'язків та перевіряє її ефективність на практиці.

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволив зробити висновок, що вищезазначена проблема знаходиться у фокусі уваги багатьох науковців.

І. Кульчицький дає визначення поняттю «модель» як системі-репрезентанту, аналіз якої слугує способом отримання інформації про іншу систему [4, с. 280].

На думку М. Якібчука, педагогічна модель є розумовою системою, що здійснює імітацію або відображення певних властивостей, ознак, характеристик об'єкта дослідження, принципів його внутрішньої організації чи функціонування, та презентується як культурна форма [8, с. 3–4].

В. Делянченко звертає увагу на тому, що мета моделювання – процес поєднання емпіричного та теоретичного, виявлення та формулювання зв'язку між фактами та результатами експериментів, створення логічних конструкцій, абстракцій і теорій [1, с. 40].

Заслуговує на увагу структурно-функціональна модель виховання духовно-моральних цінностей у здобувачів освіти з обмеженими фізичними можливостями О. Хорошайло [7, с. 12–13]. Компонентами цієї моделі є цілі, функції, зміст, завдання, методи і форми роботи, учасники виховного процесу. Серед цілей визначено наближення здобувача освіти до духовно-морального ідеалу через самовиховання та саморозвиток. До функцій моделі виховання духовно-моральних цінностей у здобувачів освіти з обмеженими фізичними

можливостями автор відносить інтегративно-регулюючу, функцію розвитку, функція захисту, коригувальну, компенсаційну функція. Серед методів і форм роботи учена пропонує використовувати лекцію, диспут, арт-терапія, творчу студію тощо [7].

Змістовною, на нашу думку, є особистісно орієнтована модель виховання О. Кондрицької [3, с. 14], що включає в себе етапи виховання цінностей, рівні сформованості, готовності, ціннісні орієнтації фахівця, процес виховання у майбутніх педагогів цінностей особистісно орієнтованої моделі виховання засобами артпедагогіки, систему цінностей здобувача освіти, технологію виховання цінностей особистісно орієнтованої моделі виховання.

В. Долженко розроблено модель виховання загальнолюдських і національних цінностей, основними ланками якої є принципи формування цінностей у процесі викладання психолого-педагогічних дисциплін, система творчих завдань і рефератів, спецкурс. Складовими вищезазначеної моделі є мета, засіб, аспекти (зовнішні та внутрішні) і результат (проміжний і кінцевий) [2, с. 13–14].

В. Лопатинською впроваджено функціональну модель виховання гуманістичних цінностей підлітків у закладах позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого профілю. До компонентів моделі вчена включає мету, завдання, умови підвищення ефективності процесу виховання гуманістичних цінностей, цільова програма виховання гуманістичних цінностей, для реалізації якої вчена пропонує відповідні форми і методи роботи [5, с. 13–14].

Отже, більшість науковців вважають моделювання провідним методом дослідження, що позитивно впливає на освітній процес. Головними складовими моделей виступають мета, етапи, методи, форми, педагогічні умови.

Разом із тим, упровадження моделей виховання цінностей в освітній процес дає можливість вирішити головне завдання вищої педагогічної освіти – підготовка сучасного фахівця з високим рівнем духовної культури та орієнтованого на виховання цінностей.

Література

1. Делянченко В. М. Педагогічна модель процесу формування толерантності у майбутніх соціальних педагогів. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. Випуск 22. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/6112> (дата звернення: 26.08.2020).

2. Долженко В. О. Виховання духовних цінностей у студентської молоді в полікультурному просторі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ, 2006. 20 с.

3. Кондрицька О. І. Формування у студентів педагогічних університетів цінностей особистісно орієнтованої моделі виховання засобами артпедагогіки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Інститут проблем виховання АПН України. Київ, 2009. 24 с.

4. Кульчицький І. М. Концептуалізація понять «модель» та «моделювання» у наукових дослідженнях. *Вісник Національного університету*

«Львівська політехніка». Інформаційні системи та мережі. 2015. № 829. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPICM_2015_829_21 (дата звернення: 27.08.2020).

5. Лопатинська В. В. Формування гуманістичних цінностей підлітків у позашкільних навчальних закладах туристсько-краєзнавчого профілю: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Інститут проблем виховання АПН України. Київ, 2008. 22 с.

6. Харківська А. А. Системний підхід та інновації в сучасній педагогічній науці. *Міжнародний науковий вісник*: зб. наук. ст. за матеріалами XXVII Міжнар. наук.-практ. конф. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. Випуск 8 (27). С. 31–35.

7. Хорошайло О. С. Виховання духовно-моральних цінностей у студентів з обмеженими фізичними можливостями: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ, 2008. 20 с.

8. Якібчук М. І. Педагогічна модель послідовного формування толерантності у студентів вищих педагогічних навчальних закладів. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. Випуск 1. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_1_23(дата звернення: 26.08.2020).